

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatihi, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemajo velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — k
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Bosna v delegacijah.

Tako ogerska, kakor naša delegacija imela je dosti razgovora o hercegovinskem vstanku in njegovih vzrokih. Posebno zanimiv je bil razgovor v avstrijski delegaciji. Tam je kaj izvrstno govoril Dalmatinec Klaič, iz čigar govora posnamemo sledeče stavke:

„Glasoval bom za zahtevanih osem milijonov, ki bodo služili v zadušnje vstaje, pa s težkim srcem, če pomislim, koliko bremen ima ljudstvo že nositi; če pomislim, da bi se ta denar za plodonosne stvari zelo potreboval; če pomislim, da se bodo zahtevale še hude žrtve v krvi, če pomislim, da po takih nerodovitnih stroških nikoli ne pridemo do ravnotežja v narodnem gospodarstvu. En čut nas vse navdaja, namreč želja, da bi se vstaja kmalo zadušila in veljava države v čast spravila. Pri takih razmerah bi bilo težavno in nedostojno govoriti o avstrijski upravi in o vzrokih vstaje. S zadostjenjem smem reči, da sem že prejšnja leta v delegacijah avaril vlado in ji dokazoval, da ne postopa prav v novopridobljenih deželah. (To je istina. Klaič je že lani vlado prosil, naj se ozira na želje krščanskega prebivalstva v Bosni in Hercegovini, in naj ne podpira preveč turških begov; pa madjarski minister Szlavy, ki je upravo Bosne vodil, se ni zmenil za svarjenje Klaičeve. Op. vredništva.) Poročilo pravi, da so vzroki vstaje znabiti napake pri upravi, previsoki davki, zvišana cena tobaka, novačenje za armado. Jaz pa pravim, da leži vzrok veliko bolj globoko; pri teh narodih skozi vsa stoletja turške sužnosti ni še vgasnil spomin

na prejšnjo slavo in svobodo, ki so jo uživali pred prihodom Turkov. To je politični vzor, ki je vse vstaje provzročil.

Vlada je vedno zatrdjevala, da je Bosno zato zasedla, da bi zabila klin med jugoslovanstvo, da bi vmorila vseslovensko kačo, ki hoče Avstrijo zadušiti. Toda politični vzor se ne dá s silo vničiti; bolje bo, ako se sami tega vzora poprimemo ter se ga poslužimo v korist naše države in tako damo tem narodom priliko, da se razvijejo v narodnem duhu.

Delegat pl. Plener je v odseku rekel, da mora biti uprava pred vsem dobra; jaz pa opominam na to, da je bila avstrijska uprava tudi na Laškem v Lombardiji dobra, in da smo Lombardijo vendar zgubili, ker si nismo znali pridobiti src prebivalcev. Jaz želim, da bi naši vojaki vstajo kmalo zadušili. Če bo pa mir narejen, mora se tamošnja uprava premeniti. Politika „klina“ se mora opustiti. — Nikar ne govorite vedno o panslavizmu, ker političen panslavizem je nemogoč. Jugoslovani so Jugoslovani in se nečejo potopiti v splošnem slovanstvu. Če hočemo, da se vstaje ne bodo več ponavljale, moramo Bosnjakom dati samoupravo. Če jim ne damo narodnih pravic, bomo imeli večno vstajo, ki nas bo grozno veliko stala in celo Avstrijo v nevarnost spravila. Če bo vstaja zadušena, hočem upati, da bo naša vlada začela v Bosni drugo politiko. Slednjič je govornik še obžaloval, zakaj se je v boj poklical tudi polk Weber, ki je že pri zasedanju Bosne mnogo trpel, in zakaj se je pozvala dalmatinska deželna bramba, katero gre vendar kot deželno

brambo le tačas v boj poklicati, kadar se mobilizira cela armada.

Klaičev govor je naredil mogočen vtis na poslance in na poslušalce, katerih je bilo vse polno na galerijah, med njimi najodličnejša gospôda. Vsi poznejši govorniki, ki so deloma govorili proti Klaiču, niso mogli tega vtisa izbrisati.

Posebno si je dr. Sturm prizadeval, Klaiča pobiti, pa se mu ni posrečilo. Bolj pametno je govoril Plener, ki je tudi pripoznaval, da se mora v Bosni kmetijsko-zavezo vprašanje rešiti in tlaka odpraviti, država pa se opirati na krščanski življenj, ki je v večini, ne pa na mohamedane, ki morajo zadovoljni biti, če pod Serbijo ali Črnogoro ne pridejo, kjer bi se jim še slabše godilo.

Pohvalno se mora omeniti tudi govor Poljaka kneza Čartoriskega, ki je zahteval za Bosno narodno upravo, ker si zamore Avstrija le na tak način pridobiti dobrovoljno naklonjenost izhodojnih narodov.

Nasledki političnih hib.

S tem naslovom prinaša češki „Pokrok“ prezanimiv članek, v katerem v kratkem a jasno navaja napake, ki so jih zakrivila vladni uravniki v južnih deželah. Podajamo ga zaradi tega tudi bralcem našim: Dve okoliščini nam posebno značilno kažejo, kako resen je položaj na jugu: mobilizovani del vojske avstrijske ter odhod njegov na jug in na druge strani izvanredno sklicanje delegacij, od katerih se za zdaj zahteva osem milijonov, da se zatrevatane bosensko-hercegovinski. Pravijo pa, da

Zakaj Evropa sovraži Rusijo.

Iz ruske „Zarje“.

(Dolge.)

Kakšni interes je imela Rusija nadaljevati vojno, ko je enkrat slavno dovršila prvi nastop, — zakaj se ni poslužila priložnosti, ko bi bila lahko za-se dosegla, kar bi želela, da bi bila s Napoleonom sklenila mir, ki si je jako prizadeval to doseči, in kar so želeli Kutuzov in mnogi drugi znameniti možje iste dobe. Kaj je motilo carja Aleksandra, da ni ponovil Tilzitskega dogovora s tem razločkom, da bi zdaj bila Rusija igrala prvo rolo. Celo za Prusijo bi bil lahko Aleksander dosegel toliko, kolikor bi bila po njegovem mnenju zahtevala čast.

Čez 14 let po pariškem miru je Rusija peljala vojno proti Turčiji, Ruske vojske so prestopile Balkan in prišle do vrat Carigrada. Francija je bila takrat v ruske zvezi, Avstrija ni imela niti vojakov, niti denarja, Anglija pa bi ne bila mogla nič opraviti, ko bi tudi hotela — ker takrat še ni bilo vojnih parnikov, pruska vlada je pa bila v tesni zvezi z Rusijo. Evropa je morala Turčijo prepustiti ruskemu

velikodušju. Ali je Rusija vzela kaj za-se? Ene sama beseda bi bila zadostovala, pa bi bili k Rusiji pridruženi Moldavija in Valahija. Da še te bi treba ne bilo. Turčija je sama ponujala ti knježevini za neplačani dolg, ali car Nikolaj se je odrekel tega in drugega.

Prišlo je 1848. l. — Državni potresi po vsej Evropi so Rusiji razvezali roke. Kako je Rusija porabila to priložnost? Ona je rešila soseda pogina, tega soseda, ki bi lahko največje zapreke stavil njenim zavojevalnim namenom v Turčiji, ko bi sploh taki eksestirali. Še celo mogoče bi jej bilo združiti velikodušje s koristjo in častiželjnostjo. Po končanej ogerskej kampaniji, bi bila lahka našla predlog za vojno s Turčijo, njene vojne bi bile posedle Moldavijo in Valahijo, in na prvi poziv bi se bili vzdignili vsi turški Slovani. Ali se je Rusija tega poslužila? Tudi v 1853. l. bi bila Rusija lahko marsikaj dosegla, ko bi bila bolj energično zahtevala zadostjenja od Turčije, in ko bi v Turčijo, ko bi ne bila dala zadostjenja poslala svoje vojske in vojne brodovje, predno so se zapadne države pripravile.

Sestav ruske države, vojne ki jih je vodila, in še bolj priložnosti, ki je opustila, ka-

žejo, da Rusija ni plenoželjna in častilakomna država. Mnogokrat je žrtvovala svoje koristi zakonitim evropskim interesom; — večkrat si je štela celo v dolžnost, ne delovati kakor samostojni organizem (ki ga ima svoj samostojni poklic, in dovolj prava na samostojno prizadevanje in delovanje) in služila drugim. Od kod pa izvira to nezaupanje, nepravilnost in sovraštvo evropskih vlad in občinskega mnenja do Rusije?

Obrnimo še svoj pogled, na drugo krivico, katere Evropa dolži Rusijo. Rusija je — sovražnica svetlobe in svobode — temna in eurova sila. Znameniti Nemec Rottek je izrekel mnenje, — da je vsak vseh Rusije, vsak razvoj njenih notranjih sil, povečanje njenega blagostanja in mogočnosti, beda in nesreča za vse človeštvo. To mnenje je splošno občinsko mnenje Evrope o Rusiji. Ali to je zidano ravno tako na pesek kakor častiželjnost in zavojevanja Rusije. Kakoršnja naj že bo državna oblika v Rusiji, kakoršnji naj bodo pomanjkljivi ruske administracije, ruske finančne sisteme itd. to po naših mislih nikogar nič ne briga, ako jih ne skuša vsiliti drugim. Če je vse to slabo, je tem slabše za Rusijo samo, in bolje za njene

vojni minister ni še vedel za vse potrebe, ko je bil predlog skupne vlade natiskan ter da bode vlada zahtevala še mnogo več morda 30 milijonov, nekaj, da zatre vstanek, nekaj pa, da si pridobi takih sredstev, ki onemogočijo vstajo v prihodnje. Posebno menijo posadke pomnožiti, ter postaviti v deželah mnogo trdnjav. Ker imamo vstajo pred seboj in ker vidimo, da se zelo razširja, moramo zopet govoriti o prejšnjih napakah, da morda k prejšnjim tudi še sedaj novih ne priložijo.

Ko je v Hercegovini prvič počila puška in sicer v Nevesinju, gledali so prebivalci krščanski zaupno v Avstrijo. Dobro se še spominjamo, da so vstajniki v Gabelu razobesili avstrijsko zastavo ter klicali svojega kralja avstrijskega cesarja Frana Josipa I. Takrat bi bilo potreba, da Avstrija ne nasprotuje vstajnikom ter da pusti, naj poravnajo svoj večstoletni račun z zatiralci svojimi. In res se je nekaj časa zdelo, da bode tako. Toda, ko so dobili sočutje s turškimi vstajniki avstrijski Slovani in drugi človekoljubni prebivalci, postavil se je vnaujni minister na turško stran proti vstajnikom. Nasledek temu je bil, da so prosili vstajniki pomoči ondi, od koder se jim je radodarno in z ljubeznijo delila, pri Črnogorcih in Srbih, ktere pa so osokolili bratje jim Rusi. Naravno toraj je bilo, da so sedaj vstajniki pričakovali zdatne in vspešne pomoči od Rusov, od Avstrije pa Slovani turški niso ničesar več upali.

Toda še je bil čas, da to hibo Avstrija popravi. Ruska poslala je svojega poverjenika Sumarakova ter ponudila Avstriji, naj se vdeleži rešitve vzhodnega vprašanja, se ve da s primerno odškodnino s turškimi deželami. Kakor se je pokazalo, dobila bi bila lahko takrat Avstrija sama s svojo moralno podporo in le malimi žrtvami v Rusiji zaveznika za vse slučaje, dobila bi bila razen Bosne in Hercegovine tudi še drugo turško ozemlje s prebivalstvom osvobojenim, srečnim, ki bi bilo navdušeno za svojega osvoboditelja ter vdano mu v ljubezni. To ruski predlog, bil pa je zavrnjen.

Rusija in mali njeni zavezniki premogli so sami Turško proti volji in neprijaznemu ravnanju Avstrije in Rusija hotela je s sv. štefanskim dogovorom vstanoviti mir in red

na polotoku balkanskem. Tudi še sedaj v jednajsti uri bi bila lahko Avstrija s svojim vplivom obrnila določbe v svojo korist, toda namesto tega zatevala je kongres berlinski, kjer so jej milostno izročile države evropske upravo Bosne in Hercegovine in da bi bila mera zmot in napak polna, je Avstrija še priznala v znamenem dogovoru s Turčijo sultana vrhovnega vladarja v Bosni in Hercegovini. K čemur toraj Avstrije ni nikdo silil, je storila sama ter ovrgla občno mnenje, da okupacija je v dejanji utelesenje ter s tem si podkopala svojo veljavo pri prebivalstvu, ker je zvedelo, da ostane sultan tudi še nadalje gospodar poseđenim deželam.

Politika avstrijska pri vzhodnem vprašanji imela je ta nasledok, da se je Avstrija odtujila Rusiji, da je od sebe odpodila prebivalce krščanske ter Srbije in Črnogoro približala Rusiji a si po vsem tem ni celo pridobila hvaležnost Turčije. Za vse to pa ni imela nič drugega, nego da si je morala z vojsko pridobiti dvoje turških dežel, ktere pa bi jej bili prebivalci sami radovoljno izročili za majhne žrtve, ko bi se bila držala druge politike.

Ostalo je Avstriji še edino sredstvo vsaj sedaj mnoge napake odpraviti namreč z dobro upravo, z zboljšanjem gnotnega življenja pridobiti si priznanje, hvaležnost in ljubezen prebivalcev. Mohamedani vpri so se z orožjem v rokah okupaciji avstrijski in vender se je zgodilo ravno narobe od tega, kar so prebivalcem obljubili v razglasu Filipovičevim: Mohamedani ohranili so vse, kar so imeli, kristjani morajo pa še ravno tako plačevati davek posestnikom, kakor so ga poprej plačevali in k vsemu temu razglasila se je dolžnost vojnika, ktere poprej niso poznali. Mohamedani pa zato niso Avstriji hvaležni, oni poznajo le sultana za gospodarja in bodo to vedno storili; srca kristijanov pa se v teh razmerah niso mogla gorati za Avstrijo.

K temu se mora še dodati, da tudi sosedje mali in veliki razburjenja ne ustavljajo, marveč ljudi podpihujejo proti Avstriji; posebno se govori, da angleški denar precej vpliva v omdotne razmere; ni čuda, vsaj se tudi smejo Angleži bati za svojo kramo na balkanskem polotoku. Sploh pa moramo reči, da je oni

pravi prijatelj Avstriji, ki je prepričan, kako resen je sedaj položaj za Avstrijo: Ona morda sedaj nima ni enega prijatelja med državami evropskimi, ki bi želeli, da se Avstriji posreči brez posebnih žrtv v miru nove dežele upravljati, pač pa jih je mnogo, katerim je mnogo na tem ležeče, da Avstriji nastajajo na jugu vedno zapreke in ovire.

In kakor da bi ne bilo še zadosti vseh dosedanjih napak, hote storiti zopet nov korak, ki gotovo ne bode brez slabih nasledkov: Avstrija, pravijo, boče se z mnogimi trdnjavami in številnimi posadkami vtrditi na balkanskem polotoku. Kakor Slovani, ki čutimo, koliko trpé naši bratje na jugu, prisiljeni smo svari vladó pred tem korakom, kajti hvaležnost in ljubezen ne pridobi se z mečem, in vdanost se ne poišče z gradbami mogočnih trdnjav. Prisiljena je Avstrija vdrug č osvojiti si Bosno in Hercegovino; želimo, da bi se to zgodilo s kolikor mogoče majhnimi žrtvami, ki bi vsaj ne bile večje, kakor pri prvi okupaciji. Toda o tem učila nas bode prihodnost; to pa je gotovo, da Avstrija ne sme ostati le upraviteljica v Bosni in Hercegovini; ona naj bode vrhovni gospodar v omenjenih deželah, ter naj to svetu jasno in lojalno oznani. Dalje pa Avstrija v Bosni ne sme biti ne turška ne madjarska, marveč ona mora biti slovanska; neha naj politika turška in madjarska; na teh mesto nastopi slovanska. Trdnjave državam ne pomorejo veliko; udanost, hvaležnost in ljubezen narodov to so najsilnejše, nerazrušljive trdnjave. K grajenju teh trdnjav treba najprej rešiti agrarno vprašanje, da postanejo prebivalci tudi lastniki dežele, ktero so vže tolikrat porosili s svojim potom ter namočili s svojo krvjo. To je edino sredstvo, ki poveljno za Avstrijo reši vzhodno vprašanje. V zaamjni slovanskem je zmaga.

Politični pregled.

V Ljubljani 8. februarja.

Avstrijske dežele.

Delegacije so dovelile potrebnih 8 milijonov za udušenje hercegovinske ustaje. O govorih o tej zadevi poročamo na drugem mestu.

sovražnike in zavirljivce. Razlika političnih principov pa nikakor ne ovira občenja vlad in naređov. Ali ni bila Anglija prijazna Avstriji brez ozira na konstitucionizem prve in absolutizem poslednje. Mar ne uživa ruski narod simpatiji Amerike in nasprotno. Še le, ko bi se Rusija jela mešati v notranje zadeve evropskih držav, in s tem zavirala njih narodni razvoj, — bi se smela obsojevati in vzbujati nejevoljo. Poglejmo, s čim je Rusija zaslužila, da jo sovraži Evropa? Do francoske ustaje ne more biti nikakega govora o tem, da se je Rusija mešala v notranje zadeve evropskih držav in ovirala njih razvoj, ker mej Rusijo in ostalimi evropskimi državami ni bilo nikakega razločka. Vladanje Katarine je veljalo za liberalno in je pospeševalo napredek in narodni razvoj. Ako je francoska ustaja bila svetilo svobode, se je vender jo gasiti podvizala vsa Evropa, nji na čelu ustavna Anglija. Rusija se je te stvari vdeležila na malo časa, in še to ni imelo nakega pomena. Surovim zmagam je takrat rokopleskala vsa Evropa. Vojne proti Napoleonu niso bile namerjene proti svobodi, in za take tudi niso veljale. Da je po končanju teh vojn Francija dobila svobodnejšo vladno obliko, se ima zahvaliti v prvi vrsti carju Aleksandru. Ob

vojni so mnogi vladarji obetali dati svojim narodom ustavo, ali noben ni držal besede razun Aleksandra, ki je dal ustavo Poljskemu. Po Dunajskem kongresu so na svet Aleksandra Rusija, Avstrija in Prusija sklenile „Sveto zvezo“ k katerej pristopiti so povabile vse evropske vladarje. Radi te zveze naj bolj napadajo Rusijo, in jo imenujejo zaroto evropskih vladarjev proti svojim narodom. Pri tej zvezi se pa mora strogo ločiti prvotno idejo, ki je vodila jo skieniti carja Aleksandra in njenim izvedenjem, ki je bilo delo kneza Meterniha. Aleksander je povsod bil za ustavo, kjer je po njegovem mnenji narod zrel za ustavno življenje. On je sovražil enostranskih ustav, ki jih vsilijo ustaje, a prijatelj vsake istene ustave, ki se ustanovi po sporazumljenji mej vladarjem in narodom. Po mnogih skušnjah in revšini, ki jih je pretrpela Evropa, družiga prepričanja niti imeti ni mogel. Mar ni ta vzgledna stvar pravična? Je li dobrovoljno sporazumljenje in ustop slabši od nasilja po svojem principu in svojih nasledkih? Prisiljena stvar se redkokrat priljubi prisiljenim, ali je pa mogoče zmernosti pričakovati od razburjenih strasti, napojenih s prevzetnostjo. Če se pa sila po prvem razburjenji zopet povrne v roke oblasti, prisiljene dati ustopke,

— ali se mar more pričakovati, da bi se izpolnovalo, kar se je dovolilo? Vsak ustopek iz dobre volje, iz spoznanja potreb in pravičnosti ima v sebi kal dolgega življenja.

Kaj se je točneje izpolnovalo: prostovoljno dana ustava Sardinije, ali prisiljena Francije 1830 l. in Prusije. Kdo morda poreče, da se prostovoljno dane francoske ustave 1814. in 1815. l. tudi niso izpolnovale. Te ustave niso bile prostovoljno dane le navidezno, v resnici pa prisiljene po razmerah, zraven so pa nošile na sebi pečat tujega vtikanja v francoske zadeve, ki se nikdar ni mogel priljubiti francoskemu narodu. — Na diplomatskih shodih 1812 l. je svobodi najprijaznejši bil glas ruskega carja. V tem se sklicujem na Gervinusa, ki nikakor ni preveč prijazen Rusiji in vsemu ruskemu. Koren vse reakcije tega časa je bil avstrijski minister Meternich, ki je v svoje mreže vse zapletel, tudi Rusijo — jo napravil, da se je odpovedala svojej zgodovinskeji nalogi, pomagati Grkom in drugim turškim kristjanom proti njih zatiralcem, svojemu poklicu, čuvstvu svojega vladarja in naroda. Rusija je bila žrtva Meternichove politike, zakaj se toraj skuša na njo zvaliti vsa odgovornost? Ali so ruske vojske mirile ustaje na Napolitanskem in Španjskem, so morebiti te ustaje, in, do

Iz **bojišča** v Bosni in Hercegovini prihaja malo poročil. Dozdaj je bilo več neznanih prask, pri katerih so bili ustaši nazaj potisnjeni. Ubitih je dozdaj še malo; bojimo se pa, da jih bo veliko več zbolelo, ker tam vojaki vsled pomanjkanja cest mnogo trpe vsled maršev in drugih trpljenj.

V **Galiciji** so zaprli mnogo Rusinov, ki so na sumu zaradi veleizdaje. Med njimi je fajmošter Naumovič, ki je nedavno celo svojo faro pregovoril, da je prestopila k pravoslavni cerkvi. Farani pa se zdaj bojda že kesajo in hočejo k katoliški veri nazaj pristopiti. Zaprli so tudi fajmoštrovega sina dr. Nikolaja Naumoviča (pri Rusiiah so duhovni oženjeni), potem dvornega svetovalca Adolfa Dobrzanskega in njegovo hčer, vrednika Markova, profesorja Savika, profesorja Sarkieviča, vrednika Nečaja, in še šest drugih, ki so obdolženi, da so stali v pisni zvezi s panslavističnimi voditelji v Rusiji. Preiskava bo pokazala, koliko je na tem resnice in koliko samo poljske domišljije.

Kako globoko je ukoreninjena že nenravnost in nepoštenost na Dunaji, to se kaže v električni luči po odkritju dunajskega mestnega odbornika dr. Luegerja, ki je svoje volilce sklical in jim razodel, da so ga dvakrat hoteli podkupiti, prvič neka družba, ki je hotela vso tramway na Dunaji v svoje roke spraviti, in je dr. Luegerju ponujala 30.000 glđ., da bi v mestnem zboru zanjo govoril; drugokrat pa neka angleška družba iz istega namena, ki je hotela zidati dunajsko mestno železnico in mu ponujala 50.000 glđ. Dr. Lueger je obe ponudbi odbil. Ta družba mu je tudi naznanila, da so trem mestnim odbornikom namenjene pri železnici visoke službe. Kaj si zamoremo misliti o današnji npravnosti in poštenosti, če je že tako podkupovanje v navado prišlo?

Dr. Lueger se je tudi jako nepovoljno izrazil o dunajskih časnikih, češ, da so vsi podkupljeni in prusijanski. Pritožil se je, da ga časniki napadajo, ker neče žčuvanja zoper narode, in ker je vzel od cesarja visok red; da si pa on tega ne šteje v sramoto, ampak v čast, da je bil od cesarja odlikovan. Tedaj tako dalječ smo že prišli v Avstriji, da prusi ani že vsecega v blato tlačijo, če ga cesar

odlikujejo! Toda na Dunaji je še dosti ljudi, ki so z dr. Luegerjem enega mnenja in mu pridijo, kar je rekel: „Jaz sem Avstrijanec, in za Avstrijo mi je več, ko za „Deutsche Ztg.“ Tega mnenja so bili tudi njegovi volilci in so mu enoglasno zaupnico izrekli.

Skoraj vsi klubi državnega zbora se pečajo zdaj z davkom na **petrolej**. Vlada zahteva, naj se davek na petrolej uvede. Le vica je proti temu. Desnica pa bo za to postavlo glasovala. Če se hočemo znebiti primanjkljaja, morajo se ali stroški znižati, in to se bo menda zgodilo, ako bo Hohenwartova komisija za štedenje pri upravi svojo dolžnost storila, ali pa se morajo dohodki povikšati.

Pravosodni odsek razpravlja še vedno postavlo zoper take, ki hočejo upnike na ta način opehariti, da svoje imetje pokončajo.

Vnanje države.

Tržaški listi vedó povedati, da je nek Črnogorec **Teodorovič** streljal na črnogorskega kneza. Ta pa neče, da bi ta vest med svet prišla in ne pusti o tej stvari nič telegrafirati. Preiskavo zoper zločinca vodi knez sam.

V **Egiptu** se je vlade polastil Arabij Bey in podkralj je le še igrača v njegovi roki. Stranka, ktero ta mož zastopa, hoče Evropejce izgnati in osnovati v Egiptu popolnem narodno upravo, neodvisno od Turčije in Evrope. Da pa Angleži in Francozi to z nevoljo gledajo, razume se samo po sebi.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 7. februarija. (Državni zbor. — Mestni odbor.) Državni zbor danes obravnava petrolejski davek. Dotični predlog je bil že svoje dni zbornici izročil g. Kertek, in zbornica ga je enkrat že vrnila davkarskemu odseku. Nasprotovanja zoper ta davek je mnogo, toda vlada si od njega obeta veliko dohodkov, zato na vsak način želi, da se dotični predlog sprejme, in je celo pripravljena odstopiti, ako se ta vladni predlog zavrne. Hohenwartov klub in središni klub sta sinoči obravnavala to reč; središni klub je bil sklenil zoper postavlo glasovati, Hohenwartov klub pa je sklep odločil do danes, ker je želel,

da reč pride v razgovor prej še v eksekutivnem odseku. Ta je imel danes dolgo obravnavo, pri kateri se je zlasti povdarjala politična stran. Za tem sta imela sejo Hohenwartov in središni klub. Prvi je sklenil za postavlo glasovati ter je to glasovanje naredil za klubovo dolžnost. Ravno take sklepe sta storila česki in poljski klub, in tudi središni klub se bo vdal, ker postava ne bi obveljala, ako bi ta klub glasoval z levičarji. Zato se je pa tudi g. Lienbacher, ki je hotel govoriti zoper postavlo, dal izbrisati in ravno tako dr. Oelz. Levičarjev se je bilo mnogo oglasilo zoper postavlo, pa se jih je tudi mnogo zbrisalo, ker se jim je zdelo nepotrebno ponavljati, kar so že davno prej povedali. Glasovanje o prestopu v posebno obravnavo bo najbrže še le jutri. Za postavlo je razen českega poslanca Adameka poprijel besedo denarni minister Dunajevski. Posebna obravnava utegne par dni trajati.

V mestnem zboru imeli so včeraj zopet živahno sejo. Mestni odbornik dr. Lueger je namreč podžupanu pismo naznanil, da mu je angleška družba, ki hoče po dunajskem mestu napraviti železnico, ponudila dobro službo in denarjev, ako bode v mestnem odboru podpiral njih podvzetje. Ob enem je rekel, da je enake reči ponujala še drugim mestnim odbornikom, katerih dva je z imenom povedal. Podžupan je dotičnima gospodoma pokazal Luegerjevo pismo, pa oba sta odločno oporekala tej trditvi. Včeraj je bila izvanredna seja mestnega odbora, v kateri so se brala pisma dr. Luegerja in omenjenih dveh odbornikov. Vse je bilo v srcu razburjeno, na videz pa mirno. Podžupan je naznanil, da on in mestni zbor nima nobene disciplinarne pravice do mestnih odbornikov, in da je zaradi tega pismo dr. Luegerja izročil državnemu pravdniku, da on v roke vzame preiskavo. Bomo videli, kaj bo prišlo na dan.

Motnik, 6. februarija. V 11. št. Slovence sem obljubil, da bom nektera stara uradna pisma, ki nas na nekdanje slovensko uradovanje spominjajo, opisal, da bi naši nemškega uradovanja ljubitelji ne utegnili misliti: pisatelj je laž iz Motnika poročal o starih slovenskih spominjkih. Ko pa tudi obljuba dolg dela, tedaj pričnem s staro slovensko listino, ki je bila čisto preperela in se

njih ustanovljeni red, tako svetli pojavi svobode, da je trebe za nje žalovati. Ali je Rusija navdihnila vsa pritiskanja in zatiranja, ki so jih trpele nemška vseučilišča, nemško časopisje in prizadevanja nemške mladine? Ali niso same nemške vlade vstvarile teh razmer, ali niso koristile samo njim? Ali je mogoče, da bi vsa ta nemška prizadevanja bila imela tako silo, da bi brez ruske pomoči se jim ne bile upale ustavljati nemške vlade? Kje se je Rusija ustavljala vresničiti se svobodnim naredbam, če so imele le kakšen pomen — ali je branila Franciji ali vsaj mali Belgiji vpejljati tako vladno obliko, kakoršno ste hoteli? Je li Rusija zavirala kaj v sami Nemčiji v 1830. ali 1848. l.? Le lastno slabost skušajo s tem opravičiti, da pripisujejo vse nevspehe le vplivu in davljenju absolutizma na severu.

Če že moramo biti nejevoljni na vpliv ene države na drugo, se sme Rusija ravno tako pritoževati čez nemške vlade, kakor Nemčija čez rusko. Meternihovemu vplivu se je zahvaliti, da je Aleksander premenil svoje prepričanje po 1822. l., kar je bilo vzrok naše gladnosti do Grške in sploh do narodne politike, kar celo vpliva na narodno izobraženje ob času Šiškova in Magnickega. Ko bi hotelo biti

evropejsko občinsko mnenje nam pravično, bi poiskalo vir škodljivega vpliva Rusije na razvoj svobode v nemških vladah.

Vmešanje Rusije v notranje zadeve evropejskih držav in njeno nasprotovanje svobodni vzrok sovraštva Evrope proti nam, ta vzrok leži drugje, to se lahko dokaže strogo in neovržljivo. Če je vzrok kake prikazni pravi, se lahko prepričamo, če odpravimo vzrok sami. Jasno se pokaže, da vzrok ni pravi, če se prikazen še ponavlja, da se je tudi vzrok odstranil. Doigo so namreč mislili, da je toplota vzrok počasnejšega mahanja v ekvatorjarnih krajih nego v severnih. Napravili so pripravo, da se je toplota odpravila, a vendar je muhalo ravno tako počasi, kakor poprej. Jasno je bilo, da gorkota ni bila vzrok počasnejšega gibanja mahala. V občinskih vprašanjih navadno ni mogoče napravljati podobnih poskusov. Ali v odšnoaju našega dela je bil narejen obširni poskus, ali kaj je pokazal? Ruska vlada je osvobodila kmečki stan, s tem izvršila veliko liberalno delo; rusko plemstvo je pokazalo pri tem svojo velikodušje in brezkoristje, prosti narod pa zmernost in zadovoljnost z malim. Vlada dela zdaj dalje v istem smislu, ena liberalna reforma sledi za drugo, povsod se po-

teguje za svobodna načela. Naša vlada in naše občinstvo je bilo mnogo prijazneje velikemu delu „Severnoamerikanskih držav“ od ostale Evrope. Rusija je najprvo priznala laško kraljestvo, in je celo zabranila Nemčiji ovirati pravično delo. Ali je Evropa premenila le za las svoja mnenja proti nam? Ona se je tako dolgo veselila osvobodjenja ruskih kmetov, dokler je upala, da napravi v Rusiji notranje zmešanje, ravno tako, kakor so preslavljali Angleži osvobodjenje amerikaških zamurcev. Mi smo že večkrat videli v poljskih zadevah, koliko mara Evropa za nas. Razbojnike, morilce in požigalce je slavila za junake, če so njih hudodelstva bila obrnjena proti nam. Branitelji narodnosti umolknejo, kadar gre za brambo Serbov, Bolgarov, Bošnjakov in Črnogorcev. Jedini sposobni način umiriti Poljsko, da je Rusija oddelila kmetom zemljiščne dele, ni bil po svoji vrednosti ocenjen. Je mar bolj humano delala Anglija z Iriandijo, ko je z lakoto prisilila Irski narod se preseljevati v Ameriko. Poskus je bil narejen, ali dejanja so ostala, tedaj ta njih vzrok ni bil pravi.

(Dalje prih.)

ne dá drugači hraniti, kakor med listi kake knjige. Listina se glasi: Niva, travnek Antona Korokza Nr. 8. Mejahz . . . Travnek pod Jafelnikom Matija Kajbihza Nr. 8. Mejahz Anton Korokiz. Niva Miklovkka Marija Kajbihza Nr. 11; drugo se ne da brati. Ta listina, kakor je po starosti soditi, mora biti več sto let stara. Najdel sem jo v starinski omari nekdanjega trškiga magistrata, kakor una pisma, ali tiskane zakone. Med temi pa sem tudi dobil več starih slovenskih povabil od tukajšnjega magistrata do motniških tržanov, kar se umé, da ima to in uno magistrat žojimi govoriti. Poseba pa je omeniti vredno, da lastna, rodna, krajna in sploh imena je tukajšnji magistrat., kakor pred 100, ravno tako pred 300 leti pisal iz latinskimi znamenji ali črkami, ne pa kar sedanji nemškutarji naj raji vidijo, z neprilichno gotiko.

V Ljubljani, 6. febr. K vvodnemu članku „Slovenca“ št. 13. dostavljamo sledeče, da ne bo kdo mislil kako je to mogoče, ali kako da že ni vse posestvo po Kranjskem prodano?

Resnica je, da je v vradnem listu „Lai-bacherici“ saj po 20 vradnih dražb naznanjenih; ali pomisliti je treba, da eno in isto posestvo bo po trikrat, šestkrat, tudi večkrat oklicano, ker je od več strani in mnogo vzrokov, da bode eksekutivna dražba oklicana, pa spet vstavljena, ter zopet oklicana in zopet preklicana itd. Tudi je mnogokrat posestvo isto, dasi so gospodarji razni. Za vsakega gospodarja pa je le ena vradna pot, ki se navadno spet na novo začne. In zadnjič spet zaradi mnogo vzrokov vsako posestvo ne bo prodano, čeravno je bila dražba dvakrat, trikrat, tudi šestkrat oklicana.

Kako pa eksekutivna prodaja posestev raste ter čedalje več družin po svetu poganja, navadimo tu nekaj bolj zanesljivih števil. V l. 1875 je bilo posestva po javni dražbi prodanega za 9 milijonov; l. 1876 za 12 mil.; l. 1877 za 15 milj.; l. 1878 za 18 milj. in l. 1879 že za 22 milijonov. To sicer niso natančne številke, ampak le okrogle na milijone. V vradne in govorijo zadosti odločno. V zadnjih dveh letih se to žalibog ni zmanjšalo, ampak šo znamenito zvikšalo. Se je li potem čuditi, od kod čedalje več revšine, proletarijata in socijaldemokratizma?

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 8. februarja.

Zbornica je s 155 glasovi proti 145 pri-trdila posebni obravnavi petrolejskega davka. Nevolja desnice je splošna, ker manjka več poslancev.

Domače novice.

V Ljubljani, 9. februarja.

(Vabilo k LIIL. odborovi skupčini „Ma-tice Slovenske“) v ponedeljek dne 13. februarja t. l. ob 5. uri popoldne v Matičini hiši na Bregu. Dnevni red: 1. Branje zapisnika o LIIL. odborovi seji. 2. Naznanila prvosedstva. 3. Tajnikovo poročilo. 4. Poročilo književnega odseka o prejetih spisih in o knjigah za to leto. 5. Poročilo gospodarskega odseka. 6. Razprava o sklepih in naročilih poslednjega občnega zbora, posebno gledé prenarredbe društvenih pravil. 7. Razprava o poročilih in predlogih za letošnji redni veliki zbor. 8. Po-samezni nasveti.

V Ljubljani 2. februarja 1882.

Peter Grasselli,
prvosednikov namestnik.

(V odbor za zidanje „narodnega doma“) so bili voljeni: dr. Alf Mošè za predsednika, I. Hribar za tajnika, dr. Starè za blagajnika, dr. Karl Bleiweis, Fr. Fortuna, P. Grasselli, dr. A. Jarc, I. Kušar, I. Murnik, dr. Fr. Papež, V. Petričič, Ferd. Sovan, dr. V. Zarnik za od-bornike; I. Knez, dr. Munda, Fr. Sovan ml., dr. I. Tavčar, dr. Zupanec za pregledovalce računov. Dozdaj je podpisanih 92 deležev.

(Vodnikovo svečanost) je Šišcarska čit-alnica prav sijajno obhajala v Kozlerjevi pi-vovarni. Občinstva je bilo veliko; posebno so se podali mešani zbori. Gosp. Justinu gre hvala, da je dekleta v Šiški izvežbal v umetnem petji, tako da jih nima para na Slovenskem. Vsak, kdor sliši mešani zbor šišcarske čitalnice, mora se navdušiti za mešano petje, namreč: da dekleta in možki skup pojo. Tudi igra „Gluh mora biti“ se je dobro igrala.

(Požar.) Pretekli ponedeljek proti večeru je bil v Vevčah požar, pravijo, da je nek ma-gacin pogorel.

(Popravek.) V zadnjem „Slov.“ na tretji strani v 15. vrstici naj se bere „sorodnih“ ne „sovražnih“.

Razne reči.

— Ablass-Brevier, oder vollständiges Ablass- und Andachtsbuch, von P. Bonifacius Schneider, München 1881. Veliki in obširni so zakladi sv. Cerkve, iz katerih se vsak dan in mnogotero more zajemati in pomagati dušam v vicaš, z odpustki namreč. Pa nekaj ti odpustki niso bili znani, nekaj pa so po zadevnih bukvah tako raztreseni, da jih je le težko o pravem času najti. Tukaj pa so vsi odpustki kakor v podobi besednjaka sostiav-ljeni po novih praznikih in posebnih prilikah celega leta, ter je le treba razdelitev in vrav-navo bukev rzzumeti, kar se doseže z malim trudom, in potem se vsak lahko v veliko dušno korist za se in za druge te knjige poslužuje. Cena 1 gld. 80 kr., lepo vezane vse v usnji 2 gld. 50 kr. (Zarad cene je bila zadnjič zmota.) Dobiva se v katoliški bukvarni.

— Za uradnike po slavjanskih deželah, ki ne znajo slavj. jezika bo desni klub visoki vlad svetoval, jih nastavljati le od leta do leta enako neskušnim učiteljem.

— V Gorici se je osnovalo bral-no-podporno društvo, ki zraven bral-nega namena svoje ude podpira z dravniško pomočjo in zdravili. Tudi za pogrebne stroške se bode društvenim udom po moči pomagalo. Podporni udje plačajo pri ustupu 1 gld. do-mači, unanji udje pa po 50 kr. pristopnine, mesečnine pa domači po 50 kr., unanji po 30 kr.

— W a r a v n, povsod znani homeopatični zdravnik je te dni umrl.

— Bontoux bo neki tožen zaradi go-lufije in zlorsabe javnega zaupanja. — Naši nemško-liberalni časnikarji ta primerlje v to rabijo, da ljudstva hujskajo zoper vlado, zlasti zoper finanč. ministra Dunajevskega.

— Vrabici čujte! V dunajskem ptič-jem društvu, ali bolj prav, društvu za ptičo-rejo (da ne bo kdo na društvo krilatecev misli), je neki gosp. Kolazi govor imel, ki vrabičem ni prav na čast. Vrabliji, je rekel, so sovraž-niki naših pevskih ptičev, ki namest vbogemu kmetiču dobro storiti s pokončevanjem mrčese, rajše pitajo se in zabavajo s sladkimi češnjami, graham in enakimi sladkarijami.

Na Pruskem je blizo 22 milijonov vrabi-čev (glejto no, kaj svet vse vé!) ter so jako zloglasni zaradi tatvine. Poprek n. pr. vkrade

čez leto vsak vrabec osem mecnev žita, kar znaša na leto 800 000 šefel-nov žita*), kar je pa že zelo občutljivo. Mestnjanom so vrabiči le razgrajalci in lahkoživci, drugače pa je za kmeta; njemu je vrabič škodljiv tat, ki ga pa še tožiti ne more. Po Dun. Okon.

Nekje drugej smo čitali, da so kmetovalci v Avstraliji vrabičem zelo nevhvaležni. Angleži so jih tje z velikimi stroški pripeljali in na-sehli, kjer so se jako hitro pomnožili. Prebi-valci jih pa zaradi škododelnega komunizma jako zelo sovražijo ter pobijajo in preganjajo kjer in kolikor morejo. Kako se svet vendar obrača! Lahkoživci židovski in kršeni naj bi si zapomnili, da je svet okrogel.

*) Nemški mecen in šefel je jako različna mera, zato si ne upamo besedi slovenski prevo-diti. Vredn.

Izkaz

velikodušnih darov in doneskov društvu zidanja nove cerkve Jezusovega Serca v Ljubljani do konec septembra 1881.

(Dalje in konec.)

Po neimenovanem iz Dvora 80 s., Štefan in Neža Plibešek 1 gl. 10 s., Osredkar Sokol 1 gl., Blaž Čepon 1 gl., v Gradu mnogi skupaj 1 gld., Barbara Oražen 1 gl., M. Zabavnik 1 gld., Marjeta Poljak v Preserji, 1 gl., pušica vernikov in duhovna 6 gl., — Po č. g. župniku v Polhovem gradu: vasi: Polhov gradec 7 gl. 95 s., Pristava, Podreber 6 gl. 28 s., Babna gora 5 gl. 94 s., Belilog 6 gl. 40 s., Hrastenje 7 gl., in Briše 6 gl. 42 s., č. g. župnik 10 gl., — Po pred. gosp. kan. Urbasu: Ana, Marjeta in Lenka Kalinšek, vsaka po 1 gl., Marija Jahčič 1 gl., neimen. 1 gl., dva neimen. 80 s., s. Marija Kok, Mari. Bizjak in neim. po 1 gl., Marija Žabjek 1 gl., Marija Hafner 1 gl., Frančiška Fleišman 1 gl., Johana Cof 1 gl., Marija Vesel 1 gld., Johana Gogala 2 gl. 50 s., Neža Lap, Jakob Nagode 1 gl., gospa Čezun 1 gl., neim. 1 gld., 5 neimen. 1 gl. 50 s., več neimen. 1 gl. 20 s.

Stroški: plača zidarskemu mojstru 1000 gld., za kamnjelom in kamnjerez 5169 gld. 16 s., za opeko 2084 gl. 40 s., lončarske dela 262 gl., apno in pesek 1651 gl. 35 s., delavci in kamnjerezi 1194 gld., razni stroški (orodje, voznički i. dr.) 385 gld. 29 s., skupaj 11.747 gld. 31 s. — Ako se od stroškov vzamejo do-neski darov: 8095 gld. 60 kr., en cekin in 3 zlati pr-stani, ostane primanjkljaj od 3651 gl. 71 kr., kateri je bil pokril s posojilom.

Srca Jezusovega-cerkveno zidovno društvo
v Ljubljani 30. sept. 1881.

Društveni blagajnik.

Tužnega srca javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je moja preljuba soproga, oziroma mati

Mariana Pelc,

danes 7. februarja dopoldne ob 10. uri po dolgi in hudi bolezni v 38. letu svoje sta-rosti, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bode v četrtek 9. februarja do-poldne ob 9. uri.

Drago umrlo priporočam v blag spomin in pobožno molitev.

V Ribnici dne 7. februarja 1882.

Ivan Pelc, soprog.

Ivan, Alojzi, Ana, otroci.

Popravljanje farovža

se bode pri nas začelo na spomlad. Kdor želi kako delo prevzeti, zlasti zidarska dela, naj se obrne do podpisanega ali pismeno, ali, kar še bolj prav, osebno, kjer bo tudi načrt in kraj lahko ogledal in zvedil, kar bi bilo še potrebnega.

Podvzetniki naj se oglasijo do 25. t. m. 1882.

Sv. Križ poleg Turna 31. januarja 1882.

(2) Jakob Marolt,
župnik.